

In elke editie van ons magazine stellen we deze vraag aan een collega binnen of buiten onze organisatie. We spreken dit keer met niemand minder dan prof. John Hattie, onderwijs-onderzoeker en statisticus en grondlegger van *Visible Learning* (Leren zichtbaar maken).

'Wat als ik het fout heb?'

TEKST EN FOTOGRAFIE ESTHER BOSVELD-VAN TOUR

John Hattie begon zijn loopbaan in het onderwijs als buitenstaander. "Ik kwam het onderwijs binnen als een *outsider*", vertelt hij. "Als statisticus. Ik werd wel verwelkomd, maar vooral getolereerd. Iedereen was gepassioneerd over zijn eigen aanpak en zei: 'Dit is wat werkt.' Maar iedereen zei iets anders. Dat kon niet kloppen."

Die verwondering viel samen met een belangrijke ontwikkeling in de wetenschap: "Toen ik begon, introduceerde Gene Glass het concept van meta-analyse", vertelt Hattie. "Ik dacht: de beste manier om te begrijpen wat het is, is door er zelf een te doen."

Dat werd het begin van een inmiddels 30 jaar lange zoektocht naar wat echt werkt in onderwijs. Via meta-analyses ontdekte hij dat vrijwel alles werkt, maar dat dit niet de juiste vraag is. Hij ontwikkelde het concept van een gemiddelde effectgrootte en ging op zoek naar wat daarboven uitstijgt. Wat begon als een persoonlijke hobby groeide uit tot het wereldwijde concept *Visible Learning*.

Door de jaren heen heeft Hattie zijn mening over verschillende onderwijsopvattingen bijgesteld. Zo ontdekte hij dat vakinhoudelijke kennis van leraren niet altijd doorslaggevend is, het hangt af van *hoe* je lesgeeft. Ook het effect van kleinere klassen bleek veel kleiner dan verwacht. "Dat soort inzichten dwingen me om steeds opnieuw te onderzoeken waarom iets wel of niet werkt." "Ik raak juist gefascineerd als iets niet werkt zoals ik verwacht", vertelt Hattie. "Dat zet me aan om dieper te graven. Waarom klopt het niet? Wat zie ik over het hoofd?" Het zijn juist de tegenstrijdige of onverwachte uitkomsten die hem motiveren om verder te zoeken. Hij benadrukt dat het niet gaat om wat leraren doen, maar hoe ze denken over wat ze doen. *Mindframes* en zelfconcept van leraren spelen hierin een grote rol. Hij ziet een positieve verschuiving in het onderwijs: leraren en schoolleiders werken meer samen en baseren hun keuzes vaker op onderzoek.

John Hattie

Wat hem nog altijd bezighoudt, is de vraag: *Wat als ik het fout heb?* "Omdat zo veel mensen mijn werk lezen en gebruiken, wil ik als eerste weten waar ik mogelijk verkeerd zit. Elke nieuwe meta-analyse kan mijn inzichten onderuithalen. Dat houdt me scherp, maar bezorgt me ook nachtmerries."

Toch blijft hij optimistisch: "Overal waar ik kom, zie ik excellentie. Leraren zijn vaak briljant, maar we zijn ook goed in het ontkennen van onze eigen expertise. We geven de eer aan de kinderen, de ouders, de omstandigheden. Maar ik heb de data: wat leraren doen, maakt het verschil."